

Jabbie

Cherax destructor

Laatste update: 15-05-2025

De jabbie is een Australische rivierkreeftsoort met gewoonlijk een lichaamslengte tot circa 15 cm (exclusief scharen). Bij uitzondering kunnen de dieren bijna twee keer zo groot worden (tot 28 cm). In de natuurlijke omgeving in Australië is de lichaamskleur van de jabbie zeer variabel, variërend van lichtblauw, beige tot bijna zwart. In de Europese aquariumhandel komt een blauwgrijze variant veel voor. In Nederland wordt voornamelijk de kleurvariëteit 'yabby volcano' aangeboden, met een oranje lichaamskleur en blauwe vlekkenpatroon op de scharen en het achterlijf.

In aquariumhandel in Nederland komen ook andere *Cherax*-soorten voor. Deze soorten lijken sterk op elkaar. De jabbie is van deze *Cherax*-soorten te onderscheiden door de gladde robuuste scharen met rode gewrichten, korte spitst tussen de ogen (rostrum) zonder laterale stekels en twee verhoogde lijnen (kielen) op het rugschild.

Foto: Daiju Azuma

Bron: [Wikimedia Commons](#), [CC BY-SA 2.5](#)

1. Aanwezigheid en effect in Europa

Stand van zaken in 2023

De jabbie is gevestigd in Frankrijk, Ierland, Spanje en mogelijk ook in Sicilië, Italië. Op Sicilië is de soort tijdens recent veldonderzoek echter niet teruggevonden. Verwacht wordt dat de soort zich kan vestigen in andere Europese landen met zachte winters, zoals Griekenland, Kroatië, Portugal en het Verenigd Koninkrijk. Bij verwachte klimaatverandering neemt het aantal geschikte gebieden in Noordwest-Europa vermoedelijk toe, waaronder Nederland.

Effect op biodiversiteit en ecosysteem

Er zijn tot nu toe geen schadelijke effecten gemeld voor de jabbie in Europa. De soort is minder gevoelig voor de parasiet *Aphanomyces astaci* die de kreeftenpest veroorzaakt dan de Europese kreeftensoorten. Daardoor kan hij onder bepaalde omstandigheden fungeren als vector (verspreider) van deze parasiet. Bovendien kan de soort mogelijk bijdragen aan de overdracht van andere parasieten op Europese rivierkreeftsoorten, zoals bijvoorbeeld microsporidia.

In het invasiegebied binnen het westelijk deel van Australië, waar de soort niet van nature voorkomt, veroorzaakt de soort ecologische en economische schade, zoals afname van waterplanten, verdringing van een inheemse rivierkreeftsoort (*Euastacus dharawalus*), en de verzanding en schade aan oevers door zijn graafactiviteit. Potentiële negatieve effecten op vissen, amfibieën, zoetwaterschildpadden en macro-invertebraten worden ook genoemd.

Effect op ecosystemendiensten

De jabbie kan de ecosystemendiensten beïnvloeden door aantasting van de oevers, het sediment, de waterkwaliteit en inheemse biodiversiteit.

Deze effecten waren aanleiding voor plaatsing van de jabbie op de [Unielijst](#) van [EU-verordening 1143/2014](#).

2. Aanwezigheid en effect in Nederland

Stand van zaken in 2025

De jabbie is nog niet in Nederland waargenomen.

Effecten

Zie onder '1. Aanwezigheid en effect in Europa'.

3. Wet- en regelgeving

De jabbie staat sinds augustus 2025 op de Unielijst van invasieve exoten ([EU-verordening 1143/2014](#)). Een soort die op de Unielijst staat mag onder andere niet meer worden verhandeld en gehouden in EU-lidstaten. Verder geldt voor lidstaten de plicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen, te verwijderen, of als dat niet lukt, zodanig te beheren dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Het houden van deze soort is alleen mogelijk voor (wetenschappelijk) onderzoek of ex-situ bewaring (het bewaren van soorten buiten hun natuurlijke leefomgeving). Hiervoor moet een vergunning worden aangevraagd bij [de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland \(RVO\)](#).

4. Wat te doen?

Particulieren en dierentuinen die deze soort al als huisdier in bezit hadden voordat de Unielijst van kracht werd, mogen de dieren blijven houden totdat ze een natuurlijke dood sterven. Voorwaarden zijn wel dat de dieren niet kunnen ontsnappen en dat men ervoor zorgt dat ze zich niet kunnen voortplanten.

Net als bij andere rivierkreeftsoorten is uitroeiing van de jabbie alleen mogelijk in een vroeg stadium van de invasie en in een gesloten systeem (bijvoorbeeld een vijver). De soort graaft holen en verplaatst zich gemakkelijk over land waardoor eliminatie lastig is. Mogelijke beheersmaatregelen om de omvang van de populatie te beperken, zijn het stimuleren van de natuurlijke predatie en het intensief wegvangen van rivierkreeften. Meer informatie over deze en andere mogelijke bestrijdingsmaatregelen staat in [dit rapport voor de Europese Commissie](#).

Meldingen van de jabbie in de natuur kunnen worden doorgegeven via [waarneming.nl](#).

5. Meer informatie

Oorsprongsgebied

De jabbie komt oorspronkelijk uit het oostelijke deel van Australië.

Habitat

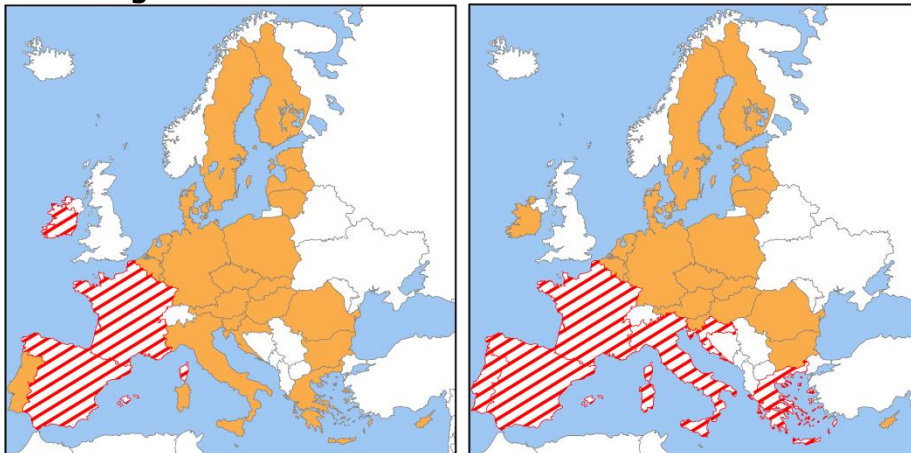
De jabbie komt voor in zowel stilstaande als stromende wateren: diepe rivieren, alpiene beken, sloten, poelen en moerasgebieden. De soort kan temperaturen zo laag als 1°C verdragen, maar de groei stagneert bij temperaturen onder 15°C. Daarnaast tolereert de soort lage zuurstofgehaltenes en verhoogde saliniteit.

Introductieroute Europa

De belangrijkste routes waarmee de jabbie de EU binnenkomt, zijn de aquacultuur- en aquariumhandel. Door ontsnapping of vrijlating komen gehouden jabbies in de natuur terecht. Het belang van verschillende *Cherax*-soorten in de aquariumhandel is toegenomen na het verbod op andere rivierkreeftsoorten, zoals de rode Amerikaanse rivierkreeft en de marmerkreeft.

De soort kan ook worden geïntroduceerd als levend voedsel of aas, maar deze introductieroute is in Europa in de loop der jaren minder belangrijk geworden.

Aanwezigheid in de EU

Links: Gevestigd in de EU in 2023 (rood gearceerde landen), rechts: mogelijke vestiging in de EU bij het huidige klimaat (rood gearceerde landen). In oranje zijn de overige EU-lidstaten aangegeven. Bron: [Europese risicobeoordeling](#).

Introductieroute Nederland

De jabbie wordt in Nederland verkocht voor de aquariumhandel. Tijdens een (korte) online zoektocht naar verkoop van deze soort in Nederland zijn enkele verkooppunten gevonden (28 februari 2024). Met name de kleurvariëteit 'yabby volcano' wordt aangeboden in de handel.

Aanwezigheid in Nederland

Stand van zaken in 2025: er zijn in Nederland geen waarnemingen van de jabbie bekend.

Kans op introductie, vestiging en verspreiding

De jabbie werd in Nederland als aquariumsoort verkocht, maar dit is verboden sinds de plaatsing op de Unielijst.

Alleen bij verwachte klimaatverandering kan deze rivierkreeft zich in potentie in de Nederlandse wateren vestigen. De vestiging wordt echter mogelijk belemmerd door de meer virulente varianten

van de kreeftenpest die de Amerikaanse rivierkreeften in Nederland dragen. Daarom wordt vestiging alleen kansrijk geacht in geïsoleerde wateren.

6. Risicobeoordeling

[Europese risicobeoordeling](#)

[Nederlandse risicobeoordeling](#)

7. Bronnen

- CABI 2023. [Cherax destructor](#). In: Invasive Species Compendium. Wallingford, UK: CAB International. Bezocht op 19-12-2024.
- Koese B & Soes DM, 2011. De Nederlandse rivierkreeften (Astacoidea & Parastacoidea). Entomologische tabellen 6. Supplement bij Nederlandse Faunistische Mededelingen.
- Soes DM & Koese B, 2010. [Invasive freshwater crayfish in the Netherlands: a preliminary risk analysis](#). Rapportnummer: EIS2010-01.
- Souty-Grosset C, Haffner P, Reynolds JD, Noel PY & Holdich DM, 2006. Atlas of crayfish in Europe (p. 188). Paris: Muséum national d'Histoire naturelle.
- Tricarico E, 2021. [Annex with evidence on measures and their implementation cost and cost-effectiveness. Species: Cherax destructor Clark, 1936.](#)
- Tricarico E, 2023. [Risk assessment template developed under the "Study on Invasive Alien Species – Development of risk assessments to tackle priority species and enhance prevention". Contract No 07.0202/2020/834529/ETU/ENV.D.2. Name of organism: Cherax destructor Clark, 1936.](#)